

POLICY FÖR SKYDD AV BARN

Fastställd av: RFSU:s förbundsstyrelse

Datum: 2020-04-24

1. Syfte

Denna policy tydliggör RFSU:s åtagande för barns mänskliga rättigheter, och avser särskilt RFSU:s åtagande att skydda barn från alla former av våld, övergrepp, försummelse, vanvård och utnyttjande, i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter.

Genom denna policy visar RFSU tydligt att organisationen inte tolererar övergrepp och utnyttjande av barn, samt att detta kommer att få juridiska, disciplinära och avtalsmässiga konsekvenser i enlighet med relevant svensk och internationell rätt.

Policyn har följande syfte:

- Bekräfta principen om att alla barn under alla omständigheter har rätt att känna sig och att vara trygga, samt att inte utsättas för våld, skada, utnyttjande eller övergrepp.
- Säkerställa att alla företrädare för RFSU förstår och delar RFSU:s åtagande för denna princip.
- Säkerställa att RFSU har rutiner som effektivt skyddar barn, som RFSU:s företrädare kan komma i kontakt med, från eventuella negativa effekter av sådana kontakter.
- Tydligt fastställa vilka åtgärder som RFSU kommer att vidta vid överträdelse av policyn och konsekvenserna av en överträdelse.

2. Relevant rättslig ram och tillämpningsområde

Följande svensk lagstiftning, som är relevant för skydd av barn, utgör tillsammans med tillämplig internationell rätt den rättsliga ramen för denna policy:

- Kapitel 6 brottsbalk (1962:700) (BrB) om sexualbrott.
- 1-3 §§ Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, (LVU) om socialtjänstens ansvar att ta hand om barn som utsätts för övergrepp.
- Kapitel 14 § 1 och 1c, socialtjänstlag (2001:453)(SOL), om socialtjänst; myndigheters och organisationers ansvar att agera vid misstanke om att ett barn far illa.
- Kapitel 2 § 2 BrB om brott som begåtts utanför Sverige av en svensk medborgare.
- §§ 7, 18, 30 Lag (1982:80) om anställningsskydd (LAS) om möjligheten att avskeda en arbetstagare som grovt har åsidosatt sina åligganden.

Denna policy ska tillämpas vid varje kontakt mellan RFSU och barn, unga personer och sårbara vuxna, om ingenting annat uttryckligen anges.

Varje fysisk eller juridisk person som företräder RFSU-koncernen, genom anställning eller förtroendeuppdrag, har ett gemensamt ansvar för att vidta försiktighetsåtgärder för att skydda de barn, unga personer och sårbara vuxna som de kommer i kontakt med till följd av sitt engagemang i RFSU.

RFSU har nolltolerans mot utnyttjande av och övergrepp mot barn och kommer med kraft att utreda en företrädares faktiska eller misstänkta överträdelser av denna policy. Om det framkommer att det finns grund för misstankarna kommer RFSU att rapportera ärendet till behöriga myndigheter för eventuellt straffrättsligt eller annat rättsligt förfarande. RFSU lägger sig inte i sina medarbetares och företrädares personliga övertygelser, värderingar eller privatliv, men förväntar sig att medarbetare och företrädare agerar i enlighet med RFSU:s värderingar och policyer, samt relevant lagstiftning, och alltid ser till barns rättigheter.

Om en medarbetare bryter mot policyn kan det innebära grov misskötsamhet enligt villkoren i anställningsavtalet och leda till disciplinära åtgärder och även till att anställningen avslutas. Om andra företrädare bryter mot policyn kan det innebära att de bryter mot sitt avtal med RFSU och ska ge RFSU rätt att vidta de åtgärder som organisationen kan i enlighet med relevanta konstitutionella, avtalsenliga och/eller rättsliga bestämmelser.

3. Definitioner

3.1. Barn:

I enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter definieras ett barn som en person under 18 år.

3.2. Ung person:

I föreliggande policy definieras en ung person som en person under 25 år.

3.3. Sårbara personer:

I enlighet med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ska sårbar person i föreliggande policy definieras som varje person som har varaktiga fysiska, psykiska, intellektuella eller sensoriska funktionsnedsättningar, vilka i mötet med olika hinder kan motverka deras fulla och verkliga delaktighet i samhället på samma villkor som andra.

3.4. Övergrepp mot barn:

I föreliggande policy definieras det som varje form av fysiskt övergrepp, emotionell misshandel, sexuellt övergrepp och utnyttjande, försummelse eller försumlig behandling, kommersiellt eller annat utnyttjande av ett barn och innefattar alla handlingar som resulterar i faktisk eller potentiell skada för ett barn. Övergrepp mot barn kan vara en avsiktlig handling eller underlåtenhet att agera för att förhindra

skada. I föreliggande policy ska övergrepp mot barn tolkas i enlighet med de principer som fastställs av FN:s relevanta konventioner, organ och experter, och innefattar allt som individer, institutioner eller processer gör eller inte gör, avsiktligt eller oavsiktligt, och som skadar ett barn eller barnets välbefinnande, värdighet samt möjlighet till en säker och hälsosam utveckling till vuxen ålder.

3.5. Skydd av barn:

I föreliggande policy definieras det som det ansvar, inklusive förebyggande och reaktiva åtgärder och handlingar, som RFSU vidtar för att skydda barn, unga personer och sårbara vuxna för att säkerställa att ingen person inom dessa kategorier utnyttjas eller att övergrepp begås mot dem som en följd av deras kontakt eller samarbete med RFSU, dess medarbetare eller företrädare.

3.6. Kontakt med barn:

Med detta avses att arbeta med en aktivitet eller i en position som involverar eller kan involvera kontakt med barn, antingen inom ramen för sin position eller arbetsbeskrivning, eller på grund av arbetsmiljöns karaktär, även inbegripet indirekt kontakt med barn, i det specifika sammanhanget eller i den specifika miljön.

3.7. Företrädare för RFSU:

I föreliggande policy ska alla juridiska eller fysiska personer, som i någon egenskap agerar på RFSU:s vägnar, anses vara en företrädare för RFSU. Detta kan bland annat vara en juridisk eller fysisk person som har anlåtats för att bedriva verksamhet på RFSU:s vägnar eller representerar RFSU offentligt, inklusive fast och tillfällig personal, praktikanter, handledare, medlemmar, volontärer och konsulter, på riksförbundets kansli och klinik, lokalföreningar, bolag och samarbetspartners i Sverige och utomlands.

3.8. RFSU:s samarbetspartner:

I föreliggande policy är en partner till RFSU varje organisation med vilken RFSU har ett avtal som innefattar ekonomiskt stöd från RFSU samt leverantörer, underleverantörer och andra affärspartner.

4. Förfaranden

4.1. HR, rekrytering och urval

RFSU ska se till att föreliggande policy genomsyrar RFSU:s relevanta anställningspolicyer och avtalsenliga policyer, och att policyn följs vid rekrytering och urval av personer som definieras som företrädare för RFSU. Följande specifika åtgärder och förfaranden ska dessutom vidtas:

- a. RFSU:s lokalföreningar ansvarar för att volontärer som rekryteras för särskilda evenemang har relevant kompetens, ålder och erfarenhet för den tilldelade uppgiften, enligt föreliggande policy.
- b. RFSU-kliniken ska säkerställa att lagar och förordningar samt rekommendationer och begränsningar utfärdade av Socialstyrelsen följs.

- c. Vid rekrytering av personal till RFSU-kliniken och handledare ska krav ställas på att de sökande skickar ett utdrag ur belastningsregistret (*Utdrag för arbete med barn i annan verksamhet än skola och barnomsorg*).
- d. Om polisregistret visar att personen har begått brott kopplat till övergrepp mot barn, är det den rekryterande chefens ansvar att avsluta rekryteringen. Personal och handledare får inte påbörja sina uppdrag innan den rekryterande chefen har sett utdraget ur polisregistret. Om det finns omständigheter som gör att den rekryterande chefen vill anställa en person trots att det finns uppgifter om övergrepp i belastningsregistret, ska frågan hänvisas till RFSU:s generalsekreterare för beslut. I sådana fall ska HR-funktionen dokumentera och arkivera ett skriftligt beslut.
- e. Ingen person under 18 år kan rekryteras till en tillsvidare tjänst på RFSU. För kortvariga (högst tre veckor) praktikplatser eller enklare uppdrag under kontorstid med låg risk är lägsta ålder 13 år, under förutsättning att barnet alltid har en handledare under uppdraget och att uppgifterna är förenliga med arbetsmiljölagstiftningen och kollektivavtal som reglerar arbetsmiljön.
- f. RFSU-personal får inte på något sätt dra fördel av eller utnyttja sin position som företrädare för RFSU och får inte delta i någon aktivitet eller agerande som enligt föreliggande policy definieras som övergrepp mot barn.

4.2. Medlemskap

Alla, oavsett ålder, som delar RFSU:s vision och uppdrag kan bli medlemmar i RFSU. RFSU uppmantrar medlemskap för unga personer och sårbara vuxna.

4.3. Skolinformatörer, volontärer och personer som bedriver uppsökande verksamhet åt RFSU

RFSU ska se till att skolinformatörer, volontärer och personer som permanent eller tillfälligt medverkar i utbildningar, uppsökande verksamhet eller annan typ av verksamhet för RFSU uppfyller följande krav:

- a. Genomgått obligatorisk utbildning såsom den definieras av RFSU.
- b. Fått RFSU:s handbok för skolinformatörer som vägledning för deras uppdrag.
- c. Bekräftat att de har tagit emot dokumentet och undertecknat ett avtal som bekräftar att de åtar sig att arbeta enligt föreliggande policy.
- d. Under det första året ska nya informatörer alltid övervakas av erfarna kollegor som ansvarar för den nya informatörens arbete och, om denna inte bedöms vara lämplig, avsluta den nya informatörens uppdrag för RFSU.
- e. Inte på något sätt drar fördel av eller utnyttjar sin ställning som skolinformatör eller företrädare för RFSU under eller efter utbildningstillfället eller uppdraget.

RFSU ska se till att sexualundervisning som tillhandahålls av skolinformatörer för RFSU:s räkning utförs med strikt efterlevnad av följande minimistandarder:

- a. Före varje utbildningstillfälle kommer deltagarna uttryckligen överens om gemensamma regler.
- b. Deltagarnas personliga erfarenheter får inte diskuteras eller användas som exempel under utbildningstillfället.

- c. Relevant skolpersonal uppmuntras att delta i utbildningar som anordnas av RFSU. Om inte det är möjligt ska RFSU:s skolinformatörer se till att skolans representanter informeras och får ta del av relevant utbildningsmaterial.

4.4. RFSU:s samarbetspartner

RFSU ska se till att föreliggande policy återspeglas i sina nationella och internationella samarbeten. Inom sina avtalsroller och ansvarsområden ska samarbetspartner till RFSU åta sig att verka för skydd av barn. RFSU:s samarbetspartner är framför allt, som minimum, skyldiga att följa standarder för identifiering och förebyggande av risker, rapportering och åtgärder som ska vidtas vid övergrepp mot barn.

4.5. Kommunikation och användning av visuellt material

RFSU ska se till att allt kommunikativt, fotografiskt eller visuellt material där barn, unga vuxna eller sårbara vuxna förekommer och som är avsett att användas av RFSU uppfyller följande bestämmelser, utöver RFSU:s integritetspolicy:

- a. De barn, unga vuxna eller sårbara vuxna som förekommer i sådant material har informerats av RFSU om hur materialet är avsett att användas.
- b. De barn, unga vuxna eller sårbara vuxna som förekommer i sådant material har uttryckligen gett RFSU sitt skriftliga godkännande, i enlighet med deras förmåga och ålder, att använda materialet.
- c. Föräldrar eller vårdnadshavare till de barn eller sårbara vuxna som förekommer i sådant material har uttryckligen gett RFSU sitt skriftliga godkännande att använda materialet.

5. Rapportering av händelse

Alla anställda, skolinformatörer, praktikanter, medlemmar, volontärer och konsulter inom RFSU-koncernen, samt anställda hos RFSU:s samarbetspartner, är skyldiga att rapportera varje faktisk eller misstänkt överträdelse av föreliggande policy och agera i enlighet med policyn. Rapportering och utredning ska alltid ske konfidentiellt och omedelbart. Vid faktisk eller misstänkt överträdelse gäller följande rutiner:

5.1. Inledande åtgärder som ska vidtas av den person som tar emot rapporten om ett misstänkt fall av övergrepp mot barn:

- 5.1.1. Bedöm om den omedelbara miljön är säker för barnet/barnen som har drabbats och för de berörda företrädarna för RFSU.
- 5.1.2. Se till att barnet/barnen som har drabbats säkert åtskiljs från den person som påstås ha begått övergreppet.
- 5.1.3. Se till att barnet/barnen som har drabbats ges möjlighet att få en stödperson eller en vän som kan stötta hen under den tid incidentrapporteringen pågår.
- 5.1.4. Se till att det berörda barnet blir lyssnat på och har getts möjlighet att medverka i beslut som berör det, i enlighet med de standarder som Kommittén för barnets rättigheter har fastställt.

- 5.1.5. Informera den högsta ansvariga chefen.¹
- 5.1.6. Rapportera händelsen till RFSU:s säkerhetsorganisation, eller
- 5.1.7. Rapportera händelsen med hjälp av RFSU:s visseblåsningssystem om uppgiftslämnaren måste vara anonym.

Högsta chefen som får information ska göra följande:

- 5.1.8. Se till att händelsen har rapporterats till RFSU:s säkerhetsorganisation, direkt eller genom RFSU:s visseblåsningssystem.
- 5.1.9. Se till att miljön är säker för barnet/barnen som har drabbats.
- 5.1.10. Se till att miljön är säker för de berörda företrädarna för RFSU.
- 5.1.11. Fastställ om det krävs akut sjukvård, läkarundersökning eller stöd från vården och se i så fall till att sådan vård ges.
- 5.1.12. Överväg vilka andra parter som ska informeras och ta lämpliga kontakter. Bedöm även om ärendet ska överlämnas till polis eller annan relevant myndighet, i och med att alla händelser som inbegriper fysiska eller sexuella övergrepp mot barn måste rapporteras till behöriga myndigheter. Beslut om ärendet ska överlämnas till polisen ska fattas tillsammans med säkerhetssamordnaren.
- 5.1.13. Se till att det berörda barnet blir lyssnat på och har getts möjlighet att medverka i de beslut som berör hen, i enlighet med de standarder som Kommittén för barnets rättigheter har fastställt.

5.2. Omsorg och vård av det drabbade barnet:

När barnet/barnen som har drabbats är i säkerhet, försäkra dem om att de är trygga, förklara att den rapporterade händelsen inte är deras fel, beröm barnen för att de har rapporterat händelsen och förklara vad som händer efter att händelsen har rapporterats.

5.3. Utredning och åtgärd

- 5.3.1. När händelsen har rapporterats ansvarar säkerhetssamordnaren för att omedelbart och konfidentiellt informera följande funktioner och tillsammans med dessa bilda en arbetsgrupp som ansvarar för vidare utredning och åtgärder: HR-funktion på RFSU:s förbundskansli i Stockholm (ledning), säkerhetsansvarig vid den berörda enheten på RFSU:s förbundskansli i Stockholm eller på den berörda lokalföreningen, RFSU:s generalsekreterare och relevant intern juridisk expertis (beroende på händelse). Vid behov ingår förbundskansliets kommunikationschef och chefen för den berörda enheten i arbetsgruppen. Om så behövs ska förbundsordförande och/eller vice förbundsordförande informeras.
- 5.3.2. Arbetsgruppen ansvarar för att se till att alla relevanta steg har tagits i processen hittills och för att fortsätta utreda ärendet. Arbetsgruppen fattar beslut om hur man ska gå vidare i det specifika ärendet. Alla beslut ska dokumenteras skriftligen.

---

¹ Högsta chef skiljer sig mellan de olika juridiska enheterna, exempelvis RFSU AB:s vd, ordföranden för lokalföreningarna, RFSU:s generalsekreterare samt olika funktioner hos de internationella samarbetsorganisationerna.

- 5.3.3. Högsta chefen ansvarar fortsättningsvis för barnets omedelbara vård och för att kommunicera med barnet och stödpersonen.
- 5.3.4. HR-funktionen är den som kommunicerar med högsta chefen.

Utredningen och arbetsgruppens arbete bör innefatta följande:

- 5.3.5. Utvärdera behovet av och se till att barnet får lämplig sjukvård eller rådgivning.
- 5.3.6. Se till att personer som har rapporterat oro för övergrepp mot barn eller händelser som rör faktiskt eller misstänkt övergrepp mot barn, såväl som personal som anklagas för att ha begått övergrepp mot barn, får lämplig vård, stöd och skydd, och att alla aspekter av ärendet beaktas, inklusive eventuella säkerhetsfrågor.
- 5.3.7. Erbjud barnet/barnen som har drabbats möjlighet att få en stödperson (föräldrar, vänner osv.) som kan vara med dem under de kommande stegen.
- 5.3.8. Dokumentera den rapporterade händelsen skriftligen och under iakttagande av strikt sekretess, och samla in så mycket information som möjligt.
- 5.3.9. Utvärdera beslutet om att rapportera eller inte rapportera händelsen till berörda myndigheter och givare, och om så behövs rapportera till polisen och/eller andra myndigheter som är relevanta för barns skydd.

6. Ansvar

RFSU:s generalsekreterare ansvarar för att föreliggande policy är känd och genomförs på alla nivåer av RFSU:s verksamhet. RFSU:s generalsekreterare ansvarar också för att en gång om året kontrollera att policyn har genomförts, även inom ramen för RFSU:s samarbeten med frivilligorganisationer och RFSU:s lokalföreningar.

RFSU:s generalsekreterare ansvarar för att se till att varje incident snabbt utreds fullt ut direkt av RFSU eller genom att hänskjuta ärendet till polisen eller behörig myndighet.

Varje anställd eller anställd hos en partnerorganisation som informeras om misstänkt övergrepp ska omedelbart informera sin närmaste chef. Chefen är skyldig att agera i enlighet med 5.1.1–5.1.5.

Om en utredning av berättigad oro kring misstänkt övergrepp mot barn visar sig sakna grund, ska inga åtgärder vidtas mot den rapporterade parten. RFSU ska dock vidta lämpliga åtgärder mot varje person som avsiktligt rapporterar uppgifter om falska övergrepp mot barn.